

tartalmazó állományokból való keresésre. A szolgáltató rendszerek és az adatbázisok kiválasztása a felhasználó részére transzparenssé kell, hogy váljon, vagyis lehetővé kell tenni számára a keresést, függetlenül attól, hogy a különböző rendszerek és adatbázisok jellemzői eltérőek.

Kutatásokat kell végezni azért, hogy az adattömeg elkerülhetetlen növekedésével lépési lehessen tartani. Ma már hatalmas adatbázisokat állítanak elő, de a számítógépek nem alkalmazkodnak teljesen az információkeresés és a természetes nyelvű információk gyors feldolgozásának sajátos követelményeihez. A numerikus adatkezelés sikerei nem vihetők át minden további nélkül a szöveges adatbázisok területére.

Meg kell találni továbbá a természetes nyelvek közötti fordítás automatizálásának megoldási lehetőségét. A képi és hanginformációk keresése nem épülhet a mai összehasonlítási eljárásokra, hanem új, bonyolultabb technikát igényel.

A tudományos kutatások specializált információs rendszere az LNK-ban

A tudományos kutatásról szóló információval kapcsolatos összes tevékenységet az LNK-ban a Tudományos Kutatások és Kísérleti Fejlesztések Központi Specializált Információs Rendszerének (SYNABA) keretében végzik. A SYNABA a Lengyel Nemzeti Tudományos, Műszaki és Szervezési Információs Rendszer (SYNTO) egyik alrendszerékként működik, tevékenységét a Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ (CINTE) irányítja.

A SYNABA feladata a tudományos kutatások, kandidátusi és doktori disszertációk, kísérleti fejlesztések adatainak gyűjtése, feldolgozása és szolgáltatása kutató-fejlesztő tevékenységet végző intézmények, egyetemek és főiskolák, állami és igazgatási szervek részére. A SYNABA közvetlen együttműködési kapcsolatban áll a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (NTMIR) keretében működő Tudományos Kutatások Nemzetközi Specializált Információs Rendszerrel (TK NSIR), az UNIDO-val (United Nations Industrial Development Organization = az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete), az UNESCO-val, az IAEA-val (International Atomic Energy Agency = Nemzetközi Atomenergia Ügynökség), valamint a FID-del (Fédération Internationale de Documentation = Nemzetközi Dokumentációs Szövetség) és

Az információval való túlterhelés csak az információelemzési, szintetizálási, kivonatolási, kérdés-válaszolási stb. módszerek tökéletesítésével kerülhető el. Az ember által végrehajtott válogatási-elvetési-összefoglalási folyamatot legalább részben számítógéprendszereknek is végre kell tudniuk hajtani.

Végül a rendszereknek könnyen megtanulhatóvá kell válniuk, és alkalmasnak kell lenniük arra, hogy "megtanulják" és hasznosítsák azt az információt, ami azt tükrözi, hogy a felhasználó hogyan használja a rendszert.

/ WILLIAMS, M. E.: *Policy issues for electronic databases and database systems = The Information Society*, 2. köt. 3/4. sz. 1984. p. 381–417./

(Vásárhelyi Pál)

az IFLA-val (International Federation of Library Associations and Institutions = Könyvtári Egyesületek és Intézmények Nemzetközi Szövetsége).

A SYNABA működésének alapelve az egyszeri feldolgozáson alapuló sokféle szolgáltatás.

A kutató-fejlesztő munkák adatait a következő rovatokat tartalmazó bejelentőlapon rögzítik:

1. CINTE nyilvántartási szám
2. A feladat indexe
3. A munka fajtája
4. Bejelentés
5. A kezdés kelte
6. A befejezés kelte
7. A megszüntetés kelte (befejezetlen munkák esetére)
8. Osztályozási kódszám
9. Kulcsszavak
10. Szerző(k)
11. A munka tudományos vezetője
12. A munka címe
13. A munkát végző intézmény neve
14. A munka leírása
15. Titokvédelmi minősítés (7 szint)
16. Betekintési lehetőség a CINTE-ben (7 szint)
17. A munka összköltsége
18. Nemzetközi együttműködés
19. A munka célja

20. A munka megszüntetésének oka (befejezetlen munkák esetére)
21. A munka irányítója (név, tudományos fokozat, beosztás)
22. Megbízó intézmény
23. Az eredményt hasznosító intézmény.
Az adatszolgáltató intézmény és a bejelentőlapot kitöltő személy adatai
24. A bejelentés beérkezésének kelte
25. Az adatállományba való bevitel kelte
26. A változások adatai

Az adatok többségét külön kódolás nélkül dolgozzák fel számítógépen.

A felhasználók részletes adatokat kaphatnak a folyamatban levő és befejezett (megszüntetett) kutató-fejlesztő munkákról, disszertációkról, a kutatást végző személyekről, intézményekről, alkalmazó intézményekről stb.

A rendszeres információszolgáltatás a következőkre terjed ki:

- ♦ kutatóhelyek és a gyakorlati alkalmazás hatása,
- ♦ vezető szakemberek,
- ♦ a kutatások tervezett és tényleges költségei,
- ♦ az állami megrendelések teljesítése,
- ♦ a nemzetközi együttműködésben végzett kutatások teljesítése.

A SYNABA minden felhasználója speciális kódot kap az információ védelmére és automatikus kiválogatására.

A SYNABA decentralizált rendszerként működik. A kutatási jelentéseket a kidolgozó kutató-fejlesztő vagy az alkalmazó helyek őrzik és igénylésre szolgáltatják. A rendszerről tárolt összes információt az alábbi három kategóriába osztják:

1. az információ védelmére és terjesztésének korlátozására vonatkozó követelmények szerint,
2. a dokumentumok fajtái szerint,
3. a tudományágak vagy a népgazdasági ágazatok szerint.

Az információ kereséséhez két információkereső nyelvet használnak: első szinten — a nemzeti háromszintű tematikus osztályozási rendszert, második szinten — a deskriptorszótárt. A kereséshez a CDS/ISIS programcsomagot használják.

Az adatok védelmére a rendszerben 49 elemes mátrixot alkalmaznak. A mátrix 7 sorában az adott dokumentum adatvédelmi paramétereit, 7 oszlopában pedig a terjesztésre vonatkozó adatokat tárolják.

A találatokban levő adatok a felhasználói kategóriától függenek. Ez azt jelenti, hogy a különböző kategóriákba sorolt felhasználók ugyanarra a keresőkérdésre másképp részletezett választ kapnak, vagy egyáltalán nem kapnak információt, ha az adott kategória kódja a hozzáférési küszöb alatt van.

A SYNABA rendszerben készül a tudomány és technika valamennyi területére kiterjedő, 11 sorozatban, havonta megjelenő Spravočnik o naučno-izledovatel'skih rabotah (Tájékoztató a tudományos kutatásról) c. kiadvány.

A SYNABA rendszer működésével kapcsolatos kérdéseket a Tudományos, Felsőoktatási és Műszaki Minisztérium szabályozza.

/VOJTALÁ, R.: *Funkcionirovanie specializirovannoj informacionnoj systemy o naučno-izledovatel'skih rabotah v PNR = NTI, Ser. 1. 1985. 5. sz. p. 10–12.*

(Laudancsek Györgyné)

COM vagy optikai lemez — melyik a jövő útja?*

Az optikai lemezt az adatkimeneti perifériák és mikrográfiai berendezések sok gyártója akkora lelkesedéssel fogadta, amekkorával a fogorvoshoz megy az ember. Az információkezelő rendszerek egyéb gyártói sem mámorosodtak meg az optikai lemez műszaki fejlődésétől. Öldöklő a verseny a buliba való bejutásért, csak az a probléma — az optikai lemez reménybeli gyártói is —, hogy senki sem

tudja biztosan, hol kezdődik és hol végződik. Az optikai lemez egyes szakértőinek az a feltételezése, hogy a többi adatkiviteli eljárás elavult, valamint közismert eladási előrejelzéseik e szakértők tekintélyét meg fogják tépázni.

Félreértés ne essék! Nem óhajtjuk lebecsülni az optikai lemez jövőbeli alkalmazási kilátásainak fontosságát számos adatkezelési feladat megoldására. Egy sor más feladatra azonban nem a legalkalmasabb. Nem lesz kizárólagos eszköz, hanem újabb hangszer az adatrögzítő, -tároló, -kereső és -kezelő

* A szerző a Bell and Howell cég COM-berendezéseket gyártó üzemében a marketingrészleg vezetője.